

'Wat de leraar nodig heeft'

Standpunt FOPEM

over (wiskundescores en) het lerarentekort

Open brief aan Ben Weyts

Juni is rapportentijd. We vinken af en tellen op. Wikken de weegschaal en spreken voorzichtig onze adviezen uit. We evalueren niet enkel onze leerlingen. Juni betekent ook reflecteren over onszelf en de schoolwerking. Wat liep er goed dit jaar en wat willen we volgend jaar nog beter doen. Ook jij als minister maakt de balans op. Welke acties zijn succesvol afgerond en welke werven staan verder nog op de planning. Vorige week nog rapporteerde je over de slechte cijfers voor wiskunde. Belangrijke data die we niet naast ons neer kunnen leggen, maar die ons misschien ook wegleden van het échte knelpunt?

Want hét onderwijswoord dit jaar was vast en zeker het **lerarentekort**. Dat had je gelukkig (ook) goed begrepen. En meteen flink aangepakt. De wervende TV-spotjes net voor of na het zevenuurjournaal hebben we allemaal gezien. Mooi werk. En fijn te voelen hoe sterk jouw communicatiebureau in ons gelooft. Met de slogan '**Lesgeven is alles geven**' sla je nagels met koppen. Reclame moet prikkelen en helder zijn. U toont terecht het aantrekkelijk en uitdagend profiel van onze job.

Wat ons stoort is dat de bal in het kamp van de burger ligt. Het beroep verliest aanzien en de instroom verzwakt. Het is een knelpuntberoep geworden en dat moet iedereen geweten hebben. Zie de verontrustende berichten van leerlingen die een half schooljaar lang geen Frans of Nederlands hebben gekregen. Dus komaan samen. Neem je verantwoordelijkheid op en maak werk van die carrièreswitch. Het onderwijs heeft jou nodig.

Juni is rapportentijd en daar hoort ook een grondige zelfevaluatie bij. Beste minister Weyts: je kan een lerarentekort niet oplossen zonder naar de oorzaken te kijken. Zou het kunnen dat ook jij hier een verantwoordelijkheid kan opnemen? Wij dagen je uit om samen met alle onderwijspartners op zoek te gaan naar de **voorwaarden** die nodig zijn om het lerarentekort in de diepte aan te pakken. En dat kan meevallen. Want volgens ons liggen er al een aantal antwoorden klaar die enkel nog in daadkrachtig beleid vertaald moeten worden. Wij¹ verklappen alvast twee pistes waar wij samen met jou graag werk van maken.

Een leerkracht wil **alles geven** als die **ruimte** en **vertrouwen** krijgt. Er is al veel gezegd over extra planlast maar in de feiten wordt de controle alleen maar groter. Gemotiveerde mensen hebben nood aan autonomie. Vertrouw op hun vakkennis en expertise. Wij begrijpen niet waarom de overheid de laatste jaren met zoveel angst en negativiteit over onze schouders moet meekijken.

De nieuwe eindtermen zijn ellenlange doelenlijsten geworden die ons beperken in plaats van uitdagen. De verschillende toetsen dwingen ons naar teaching to the test en fruiken diversiteit in het onderwijslandschap.

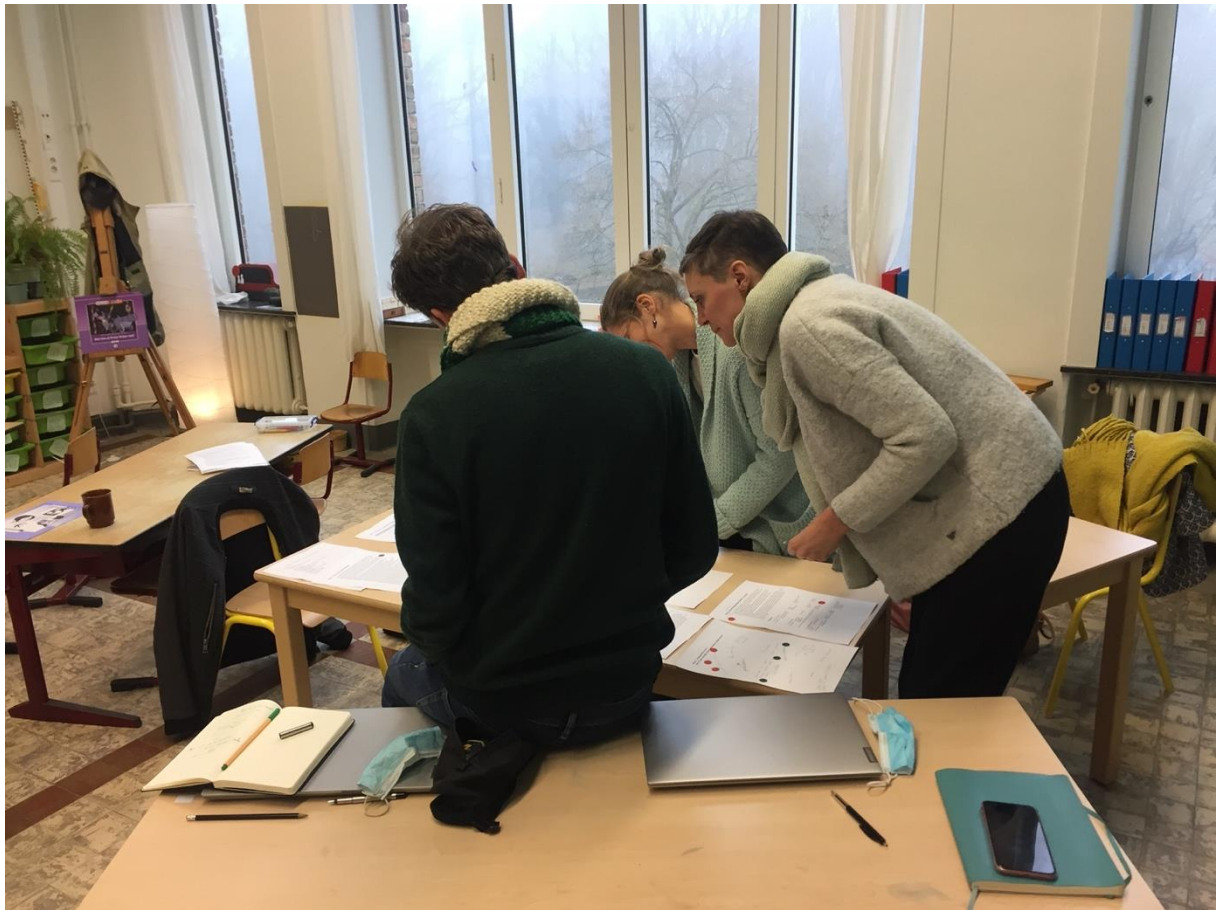
Er ligt veel werk op de plank en daar staan middelen tegenover. Maar die deel je uit in de vorm van versnipperde en gekleurde uren. De invulling van die uren moeten we met veel papier in stappenplannen

---

¹ FOPEM is een kleine onderwijskoepel die 28 methodescholen in Vlaanderen ondersteunt. Net zoals onze collega's van GO! en KathOndVla (die maandag 6 juni 2022 een opiniestuk in De Standaard schreven) maken wij ons grote zorgen over het lerarentekort en het profiel van de leraar die sterk onder druk staat.

gieten, opvolgen en verantwoorden. Ook extra zorgnoden moeten 'bewezen' worden. Dat zorgt opnieuw voor onnodig veel dossiers en overleg en werkt overdiagnosticering in de hand.

We worden doodgeknuppeld met TIMMS- en PISA-resultaten, meegezogen in het discours dat het Vlaamse Onderwijs zijn beste tijd heeft gehad. Is het dan verwonderlijk dat niemand nog enthousiast voor deze job kiest? Maak leerkrachten (opnieuw) eigenaar van hun passie en geef ze de verantwoordelijkheid over hun onderwijskwaliteit. Wij kunnen dat en verdienen een schouderklop in plaats van dat controlerend vingertje.

Een leerkracht wil **alles geven** als die zelf nog mag groeien. Er is al veel gezegd over het niveau van de leerkracht maar in de feiten wordt nergens werk gemaakt van een duurzame **professionalisering**. De opleiding zelf heeft af te rekenen met een zwakke instroom en op het werkveld zelf is er onvoldoende ruimte voor navorming en schoolontwikkeling. Ook en vooral voor starters en zij-instromers zijn er dringend extra maatregelen nodig. Hoe kan je dat mentorschap met twee uur aanvangsbegeleiding op orde krijgen? Hoe kan je passende vorming voorzien met twee pedagogische studiedagen per jaar? Hoe kan je samen je schoolvisie uitwerken, materiaal ontwikkelen of onderzoek opvolgen, als iedereen altijd voltijds voor de klas staat?

We blijven studies en pilootprojecten opstarten² die bevestigen wat we al weten. Er is tijd en ruimte nodig voor een degelijke professionalisering. Laat ons lesroosters flexibel inrichten zodat we zonder in te boeten aan effectieve onderwijstijd ook ruimte creëren voor werk- en leertijd voor de leerkrachten

---

² FOPEM is één van de actieve partners in het project [FLEXIO](#) i.s.m. UA, UCLL en Artevelde Hogeschool. Dit is een gesubsidieerd project (waarvoor dank) dat o.a. onderzoekt hoe de (leraren)opleiding versterkt kan worden. Hoe je effectief en flexibel kan professionaliseren is één van onze onderzoeksvragen.

zelf. Er zijn heel wat voorbeelden in het buitenland waar leerkrachten een aantal namiddagen in de week lesvrij worden gemaakt zodat er ruimte ontstaat voor overleg en professionalisering. Het zou voor iedereen veel duidelijker zijn als we ook in onderwijs spreken van een 36 uren-werkweek waar naast het lesgeven zelf ook alle andere taken tussen negen en vijf ingepland kunnen worden. Jouw collega Hilde Crevits heeft het eerder al onderzocht: een onderwijzer werkt nu gemiddeld 41,5 uur per week. Laat ons dat verzilveren in de feiten en gepaste structuren ontwikkelen waarin zelfontwikkeling en het beleidsvoerend vermogen van de school een volwaardige plaats innemen.

Uit ervaring weten we dat jouw kabinet graag de lufte van de zomervakantie gebruikt om nog één en ander af te werken in functie van het nieuwe schooljaar. Vorig jaar verrasten jullie ons met de KOALA-test en de taalintegratietrajecten. En hoogstwaarschijnlijk wordt deze zomer het nieuwe leersteundecreet concreet uitgerold. Mochten jullie in juli ook nog aan het lerarentekort willen werken, dan mag je onze twee adviezen zeker gebruiken. We blijven beschikbaar en roepen luidkeels mee: **'beleid maken is alles geven'**.

Het lerarentekort hangt rechtstreeks samen met duurzaam professionaliseren en zal pas kantelen als het vertrouwen in de leerkracht wordt hersteld. En dat is dubbele winst. Want sterke leerkrachten en schoolteams maken sterke leerlingen. Leerlingen die terug goed zullen scoren. Niet alleen voor wiskunde.

Jürgen Loones en Vincent Vandevyvere voor FOPEM

[Jürgen Loones](#)

Coördinator FOPEM

[Vincent Vandevyvere](#)

Pedagogisch begeleider

fopem.be

cahier-fopem.be

vorming-fopem.be

FOPEM

Federatie voor Onafhankelijke Pluralistische
Emancipatorische Methodescholen

*Samen school maken en zo streven naar een sociale,
rechtvaardige samenleving*